

GJMR060014992018

Received on	24-08-2018
Registered on	24-08-2018
Decided on	25-03-2026
Duration on	Yr. Mo. Ds. Ds.

FORM : A

હળવદના મે. એડી.ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની અદાલત,

મુ. હળવદ(એન.જી.સુરતી)GJ-00711

ચુકાદાની તારીખ: ૨૫/૦૩/૨૦૨૬

સ્ક્રીનલ કેસ નંબર: ૪૦૭/૨૦૧૮

ફરીયાદી:	કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમાર, તે લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કું. ના પ્રોપરાઈટર ઉ.વ.આ.૩૫, ઘંઘો-વેપાર, રહે. ગામ-નવાઈશિનપુર, તા.હળવદ, જી.મોરબી.
ફરીયાદપક્ષે વકીલશ્રી:	ડી.આર.રાવલ
આરોપી :	નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી, તે ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના પ્રોપરાઈટર ઉ.વ.પુખ્ત, ઘંઘો-વેપાર, રહે.પદમપ્રભુ સોસાયટી, એઈમ્સ હોસ્પીટલની બાજુમાં, પાલડી, અમદાવાદ.
આરોપીપક્ષે વકીલશ્રી:	વી.જી.વ્યાસ

ગુનો: ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ.

FORM B

બનાવ તારીખ	૧૮/૦૬/૨૦૧૮
ફરીયાદ તારીખ	૨૪/૦૮/૨૦૧૮
પ્લી નોંધ્યા તારીખ	૧૬/૦૩/૨૦૧૯
પુરાવો ચાલુ થયા તારીખ	૦૯/૧૦/૨૦૧૯
ચુકાદો અનામત રાખ્યા તારીખ	૨૪/૦૩/૨૦૨૬
ચુકાદા તારીખ	૨૫/૦૩/૨૦૨૬
સજા કરી હોય તો સજા તારીખ	૨૫/૦૩/૨૦૨૬

આરોપી નં	આરોપીનું નામ	અટક કર્યા તારીખ	જામીન પર છોડ્યા તારીખ	ગુનો	તકસીરવાર /નિર્દોષ	સજા	સી.આર. પી.સી.ની કલમ :૪૨૮ માટે કસ્ટડીમાં રહેલ સમય
૧	નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી	-	-	ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ- ૧૩૮ મુજબ	તકસીરવાન	આખરી હુકમ મુજબ	-

FORM C

ફરીયાદપક્ષે /કોર્ટ /તરફે સાહેદ લીસ્ટ-:

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	ફરીયાદી કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમારનું સરતપાસનું	૦૪

	સોગંદનામું	
૨.	કલોઝીંગ પુરસીસ	૩૫

ફરીયાદપક્ષે / કોર્ટ / તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ-:

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	તકરારી ચેક	૨૩
૨.	કાઉન્ટર સ્લીપની નકલ	૨૪
૩.	રીટન મેમો	૨૫
૪.	બીલની નકલ	૨૬
૫.	તહોમતદારને મોકલેલ નોટીસના પરત કવર (કુલ-૩)	૨૭ થી ૨૯
૬.	રજી. એ.ડી.ની સ્લીપ	૩૦
૭.	તહોમતદારને આપેલ વૈધાનિક નોટીસ (કુલ-૩)	૩૧ થી ૩૩
૮.	લાયસન્સની નકલ	૩૪

બચાવપક્ષે / કોર્ટ / તરફે સાહેદ લીસ્ટ-:

ક્રમ	નામ	આંક
૧.	સાહેદ નવીનચંદ્ર રાયચંદભાઈ ઠક્કરનું સરતપાસનું સોગંદનામું	પર

બચાવપક્ષે / કોર્ટ / તરફે દસ્તાવેજી લીસ્ટ-:

ક્રમ	લેખીત પુરાવાની વિગત	આંક
૧.	ફરીયાદ	૫૬
૨.	ફરીયાદ	૫૭

હળવદ.

તા.૨૫/૦૩/૨૦૨૬

(નિમિષા ગંગારામભાઈ સુરતી)

એડી. ચીફ જ્યુડીશ્યલ મેજીસ્ટ્રેટ, હળવદ.

કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૧.

::ઠરાવ::

૧. ફરીયાદપક્ષની ફરીયાદ હકીકત ટુંકમાં એવી છે કે, આ કામના ફરીયાદી હળવદ તાલુકાના નવા ઈસનપુર મુકામે રહીએ છીએ અને ફરીયાદી હળવદ માર્કેટીંગચાર્ડમાં શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કાં.ના નામથી મુખ્યત્વે વેપારનો વ્યવસાય કરીએ છીએ. આ કામના તહોમતદાર ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે અને વેપારને લગતુ કામકાજ કરે છે અને તેમની દુકાન હળવદ માર્કેટીંગ ચાર્ડમાં આવેલ છે જેનો દુકાન નંબર-૩૩ છે અને તેમાં બેસી તેઓ ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના નામથી માલ લે-વેચનો ધંધો કરે છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદી પાસેથી રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરાના ચણા તારીખ:-૧૩/૦૩/૨૦૧૮ના રોજ ખરીદેલ જેનું ફરીયાદીએ તહોમતદારને બીલ નંબર-૪૧૪ આપેલ અને તેના બદલામાં તહોમતદારે ફરીયાદીની લેણી રકમ પેટે રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરાનો બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદ શાખાનો તારીખ:- ૨૩/૦૩/૨૦૧૮ના રોજનો ચેક નંબર-૦૧૫૩૨૮ ફરીયાદીના નામ જોગનો ભર્યો ભરાયેલો આપેલ અને પોતાની સહી અમારા રૂબરૂ કરીને આપેલ અને અમોને એવો પાકો વિશ્વાસ અને ખાત્રી આપેલ કે, તમો ચેકની તારીખે આપના ખાતામાં ચેક જમા કરાવશો ત્યારે તમોને તમારી રકમ મળી જશે. પરંતુ અમો ફરીયાદીએ અમારા એચ.ડી.એફ.સી બેંક-હળવદ શાખામાં ચાલતાં અમારા કરન્ટ ખાતા નંબર-૨૧૮૪૮૪૩૦૦૦૦૧૪૨માં તારીખ:- ૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ તહોમતદારે આપેલ ચેક જમા કરાવેલ. પરંતુ તહોમતદારના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા પ્રમાણેની રકમ જમા નહિં હોવાથી સદરહું ચેક બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદ શાખા તરફથી "Funds insufficient"ના શેરા સાથે એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખાને તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ મોકલવામાં આવેલ અને

એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદશાખા તરફથી તારીખ:- ૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રીટર્ન મેમાના પત્ર સાથે અમો ફરીયાદીને પરત આપવામાં આવેલ. જે અમો ફરીયાદીને તે જ તારીખે મળેલ છે અને તે દિવસે તહોમતદારે આપેલ ચેક રીટર્ન થયા અંગેની જાણ થયેલ છે. ફરીયાદીને તેમની લેણી રકમ પેટે તહોમતદાર તરફથી આપવામાં આવેલ ચેક "Funds insufficient"ના શેરા સાથે dishonour" થઈને પરત મળ્યા બાદ અમો ફરીયાદીએ તહોમતદારને તેમના ધંધાના તથા ઘરના અલગ-અલગ સરનામે તારીખ:- ૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રજી. એડી.થી વકીલ મારફત નોટીસ આપેલ જેમાં તહોમતદારને તેમના ધંધાના સરનામે નોટીસ મોકલેલ તે DOOR LOCK ના શેરા સાથે વકીલશ્રીને તારીખ:- ૦૨/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તથા તેમના કડી મુકામે આવેલ રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે તારીખ:- ૦૫/૦૭/૨૦૧૮ના LEFT ના શેરા પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:- ૦૮/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તેમજ તેમના અમદાવાદ મુકામે રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે નોટીસ તહોમતદારને પોસ્ટ મારફત તારીખ:- ૦૫/૦૭/૨૦૧૮ તથા ૦૬/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ બજાવવા માટે પોસ્ટમેન ગયેલ પરંતુ તહોમતદાર ઘરે ન હોવાથી પોસ્ટમેન ઈન્ટીમેશન આપીને આવેલ પરંતુ તહોમતદાર જાણી જોઈને નોટીસ છોડાવવા ગયેલ નથી તેથી તહોમતદારને આપેલ નોટીસ Not Claimed ના શેરા સાથે તારીખ:- ૧૦/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:- ૧૩/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે. તહોમતદારે જાણી જોઈને અમો ફરીયાદીએ એડવોકેટ મારફત આપેલ નોટીસ સ્વીકારેલ નથી તેમજ તહોમતદારે આજની તારીખ સુધીમાં અમો ફરીયાદીની લેણી રકમ ચુકવેલ નથી કે તે અંગેની કોઈ વ્યવસ્થા આજદિન સુધી કરેલ નથી તેથી ફરીયાદીને આ ફરીયાદ કરવાની ફરજ પડેલ છે. આ કામના

ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવાઈસનપુર મુકામે રહે છે. ફરીયાદી તથા તહોમતદાર વચ્ચે જે વ્યવહાર થયેલ છે તે હળવદ મધ્યે થયેલ હોય તથા ફરીયાદીની બેંક પણ હળવદશાખાની હોય આ ફરીયાદ સાંભળવા આપ નામદાર કોર્ટને હકુમત છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદીને ચેક આપ્યા બાદ પોતાના ખાતામાં ચેકની તારીખે પુરતી રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોય અને જાણી બુજીને અમારી સાથે છેતરપીડી કરવાના બદઈશિદાથી પોતાના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા મુજબની રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોવાથી પુરતું બેલેન્સ ન હોવાના કારણે ફરીયાદીને ચેક બાઉન્સ થઈને પરત મળેલ છે ત્યારબાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તારીખ:-૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ નોટીસ આપેલ જે નોટીસ તહોમતદારે જાણી જોઈને સ્વીકારેલ નહી તેથી તહોમતદારે ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ મુજબ ગુન્હો કરેલ છે. તે કારણે ફરીયાદીને તહોમતદાર સામે આ ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ છે. આ કામના તહોમતદારને ઉપરોક્ત એક્ટની કલમ-૧૩૮(સી) મુજબ નોટીસ આપ્યા બાદ નોટીસ સ્વીકારેલ નહી અને તહોમતદારે ફરીયાદીને લેણી રકમ વસુલ આપેલ નથી. ફરીયાદી તરફથી તહોમતદારને નોટીસ મોકલવામાં આવેલ તે નોટીસમાં જણાવ્યા અનુસાર તહોમતદારે ફરીયાદીને ૧૫-દિવસની અંદર કોઈ રકમ વસુલ આપેલ નથી તેથી ફરીયાદીએ આજરોજ આ ફરીયાદ આપ નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે અને આ ફરીયાદ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬/૧૯૮૮ની કલમ-૧૪૨(સી) મુજબ સમયમર્યાદાની અંદર છે. સબબ અરજ કે,આ કામના તહોમતદારે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬(એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮

પ્રમાણે ગુન્હો કરેલ છે. તેથી સદરહું કલમની જોગવાઈ પ્રમાણે આ કામના તહોમતદારને નશ્યત કરવા અરજ છે તેમજ ફરીયાદીને તહોમતદાર પાસેથી રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/-અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરા ખર્ચ સહિત વસુલ અપાવવાનો હુકમ કરવા અરજ છે.

૨. ફરીયાદ રજુ કરતાં ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા:૧૯૭૩ (કે જેને સરળતા ખાતર આ ઠરાવમા હવે પછી "સંહિતા" તરીકે સંબોધવામાં આવ્યા છે) કલમ:૨૦૦ અન્વયે ફરીયાદીના સોગંદ ઉપરના વેરીફીકેશન ધ્યાને લઈ, સીઆરપીસી,૧૯૭૩ કલમ:૨૦૪ અન્વયે આરોપી સામે નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ-૧૮૮૧, કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુના સબબ સમન્સ કાઢવામાં આવેલ. જેની ધોરણસરની બજવણી થતાં આરોપી તેમના વિ.વકીલશ્રી મારફતે હાજર થયેલ. આરોપીને ફરીયાદ તથા સાધનીક દસ્તાવેજોની નકલો વિના મુલ્યે આપવામાં આવેલ છે. ત્યારબાદ ક્રિમિનલ પ્રોસીઝર કોડ ૧૯૭૩ની કલમ:૨૫૧ મુજબ આરોપીની આંક:૧૨થી પ્લી નોંધવામાં આવેલ. જે અન્વયે આરોપીએ ગુન્હો કબુલ કરવાનો ઈન્કાર કરેલ હોવાથી હાલના કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

૩. ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો પુરો થયા બાદ આરોપીને પોતાના વિરુદ્ધ રજુ કરવામાં આવેલ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું ખંડન કરવા તક આપવી ન્યાયોચિત જણાયેલ હોવાથી, **બી.એન.એસ.એસ.ની કલમ-૩૫૧(ઓલ્ડ ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ,૧૯૭૩ કલમ-૩૧૩)** અન્વયે આરોપીનું વિશેષ નિવેદન નોંધવામાં આવેલ છે.

આરોપીએ પોતાના વિશેષનિવેદનમાં જણાવેલ છે કે, સોગંદપર જુબાની આપવી છે, બચાવપક્ષે સાહેદ તપાસવા છે, અને મારે પુરાવો રજુ કરવો છે.

૪. ફરીયાદપક્ષ તથા બચાવપક્ષે આ સિવાય અન્ય કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરવામાં આવેલ નથી.

૫. પ્રસ્તુત ફોજદારી કાર્યવાહીમાં ફરીયાદી દ્વારા પોતાના કેસના સમર્થનમાં ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ ૧૯૭૩ કલમ ૩૧૪(૧) અન્વયે મૌખિક દલીલ કરવામાં આવેલ છે. જે ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે.

૬. અદાલત સમક્ષ આખરી ન્યાયીક નિર્ણય કરવા નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે.

-:: મુદ્દા ::-

(૧) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, વાદગ્રસ્ત ચેક તેમના કાયદેસરના દેવાની પુરેપુરી અથવા અંશત: ચુકવણી માટે આરોપી તરફથી આપવામાં આવેલ અને તે સમય મર્યાદામા બેંકમાં રજુ કરતા "FUND INSUFFICIENT" હોવાના કારણસર પરત ફરેલ છે.?

(૨) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, તેઓએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કાયદેસર સમયમર્યાદામાં આરોપીઓને નોટીસ આપવા છતાં, આરોપીએ ફરીયાદીશ્રીને વાદગ્રસ્ત ચેકની રકમ પરત ન કરી આરોપીએ ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ અન્વયે શિક્ષાપાત્ર ગુન્હાહિત કૃત્ય કરેલ છે ?

(૩) શું હુકમ ?

૭. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ અંગેના મારા નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

(૧) હકારમાં,

(૨) હકારમાં,

(૩) આખરી હુકમ અનુસાર.

:: નિર્ણયો માટેના કારણો ::

મુદ્દા નં ૧ અને ૨ પરત્વે કારણો

૮. મુદ્દા નં.૧ અને ૨ પરસ્પર એકબીજા સાથે સંકળાયેલ હોય, હકીકતોનું પુનરાવર્તન ટાળવાના હેતુસર અત્રે સંયુક્ત ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે.

૯.૧ આ કામે આંક-૧વાળી ફરીયાદ મુજબ ફરીયાદીએ અત્રેની અદાલતમાં ફરીયાદ દાખલ કરેલ તે ફરીયાદના સમર્થનમાં ફરીયાદી કાંતિલાલ રણછોડભાઈ પરમારએ આંક-૦૪થી પુરાવાનું સોગંદનામું રજૂ કરેલ છે. જે હકીકત મુજબ આ કામના ફરીયાદી હળવદતાલુકાના નવા ઈસનપુર મુકામે રહીએ છીએ અને ફરીયાદી હળવદ માર્કેટીંગ યાર્ડમાં શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડીંગ કાં.ના નામથી મુખ્યત્વે વેપારનો વ્યવસાય કરીએ છીએ. આ કામના તહોમતદાર ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે અને વેપારને લગતું કામકાજ કરે છે અને તેમની દુકાન હળવદ માર્કેટીંગ યાર્ડમાં આવેલ છે જેનો દુકાન નંબર-૩૩ છે અને તેમાં બેસી તેઓ ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના નામથી માલ લે-વેચનો ધંધો કરે છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદી પાસેથી રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરાના ચણા તારીખ:-૧૩/૦૩/૨૦૧૮ના રોજ ખરીદેલ જેનું ફરીયાદીએ

તહોમતદારને બીલ નંબર-૪૧૪ આપેલ અને તેના બદલામાં તહોમતદારે ફરીયાદીની લેણી રકમ પેટે રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરાનો બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદશાખાનો તારીખ:-૨૩/૦૩/૨૦૧૮ના રોજનો ચેક નંબર-૦૧૫૩૨૮ ફરીયાદીના નામ જોગનો ભર્યો ભરાયેલો આપેલ અને પોતાની સહી અમારા રૂબરૂ કરીને આપેલ અને અમોને એવો પાકો વિશ્વાસ અને ખાત્રી આપેલ કે, તમો ચેકની તારીખે આપના ખાતામાં ચેક જમા કરાવશો ત્યારે તમોને તમારી રકમ મળી જશે. પરંતુ અમો ફરીયાદીએ અમારા એચ.ડી.એફ.સી બેંક-હળવદ શાખામાં ચાલતાં અમારા કરન્ટ ખાતા નંબર-૨૧૮૪૮૪૩૦૦૦૦૧૪૨માં તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ તહોમતદારે આપેલ ચેક જમા કરાવેલ. પરંતુ તહોમતદારના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા પ્રમાણેની રકમ જમા નહિં હોવાથી સદરહું ચેક બેંક ઓફ ઈન્ડિયા-હળવદ શાખા તરફથી "Funds insufficient"ના શેરા સાથે એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદ શાખાને તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ મોકલવામાં આવેલ અને એચ.ડી.એફ.સી બેંક હળવદ શાખા તરફથી તારીખ:-૧૮/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રીટર્ન મેમાના પત્ર સાથે અમો ફરીયાદીને પરત આપવામાં આવેલ. જે અમો ફરીયાદીને તે જ તારીખે મળેલ છે અને તે દિવસે તહોમતદારે આપેલ ચેક રીટર્ન થયા અંગેની જાણ થયેલ છે. ફરીયાદીને તેમની લેણી રકમ પેટે તહોમતદાર તરફથી આપવામાં આવેલ ચેક "Funds insufficient"ના શેરા સાથે dishonor" થઈને પરત મલ્યા બાદ અમો ફરીયાદીએ તહોમતદારને તેમના ધંધાના તથા ઘરના અલગ-અલગ સરનામે તારીખ:-૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ રજી. એડી.થી વકીલ મારફત નોટીસ આપેલ જેમાં તહોમતદારને તેમના ધંધાના સરનામે નોટીસ મોકલેલ તે DOOR LOCKના શેરા સાથે

વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૨/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તથા તેમના કડી મુકામે આવેલ રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ના LEFT ના શેરા પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:-૦૯/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે તેમજ તેમના અમદાવાદ મુકામે રહેઠાણના સરનામે નોટીસ મોકલેલ જે નોટીસ તહોમતદારને પોસ્ટ મારફત તારીખ:-૦૫/૦૭/૨૦૧૮ તથા ૦૬/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ બજાવવા માટે પોસ્ટમેન ગયેલ પરંતુ તહોમતદાર ઘરે ન હોવાથી પોસ્ટમેન ઈન્ટીમેશન આપીને આવેલ પરંતુ તહોમતદાર જાણી જોઈને નોટીસ છોડાવવા ગયેલ નથી તેથી તહોમતદારને આવેલ નોટીસ Not Claimed ના શેરા સાથે તારીખ:-૧૦/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત ફરેલ છે જે વકીલશ્રીને તારીખ:-૧૩/૦૭/૨૦૧૮ના રોજ પરત મળેલ છે. તહોમતદારે જાણી જોઈને અમો ફરીયાદીએ એડવોકેટ મારફત આવેલ નોટીસ સ્વીકારેલ નથી તેમજ તહોમતદારે આજની તારીખ સુધીમાં ફરીયાદીની લેણી રકમ ચુકવેલ નથી કે તે અંગેની કોઈ વ્યવસ્થા આજદિન સુધી કરેલ નથી તેથી ફરીયાદીને આ ફરીયાદ કરવાની ફરજ પડેલ છે. આ કામના ફરીયાદી હળવદ તાલુકાના નવા ઈસનપુર મુકામે રહે છે. ફરીયાદી તથા તહોમતદાર વચ્ચે જે વ્યવહાર થયેલ છે તે હળવદ મધ્યે થયેલ હોય તથા ફરીયાદીની બેંક પણ હળવદ શાખાની હોય આ ફરીયાદ સાંભળવા આપ નામદાર કોર્ટને હુકમ છે. આ કામના તહોમતદારે ફરીયાદીને ચેક આપ્યા બાદ પોતાના ખાતામાં ચેકની તારીખે પુરતી રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોય અને જાણી બુજીને અમારી સાથે છેતરપીડી કરવાના બદઈરાદાથી પોતાના ખાતામાં ચેકમાં જણાવ્યા મુજબની રકમની વ્યવસ્થા કરેલ ન હોવાથી પુરતું બેલેન્સ ન હોવાના કારણે ફરીયાદીને ચેક બાઉન્સ થઈને પરત મળેલ છે ત્યારબાદ ફરીયાદીએ તહોમતદારને તારીખ:-

૩૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ નોટીસ આપેલ જે નોટીસ તહોમતદારે જાણી જોઈને સ્વીકારેલ નહી તેથી તહોમતદારે ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬ (એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ) ૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ મુજબ ગુન્હો કરેલ છે. તે કારણે ફરીયાદીને તહોમતદાર સામે આ ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ છે. આ કામના તહોમતદારને ઉપરોક્ત એક્ટની કલમ-૧૩૮(સી) મુજબ નોટીસ આપ્યા બાદ નોટીસ સ્વીકારેલ નહી અને તહોમતદારે ફરીયાદીને લેણી રકમ વસુલ આપેલ નથી. ફરીયાદી તરફથી તહોમતદારને નોટીસ મોકલવામાં આવેલ તે નોટીસમાં જણાવ્યા અનુસાર તહોમતદારે ફરીયાદીને ૧૫-દિવસની અંદર કોઈ રકમ વસુલ આપેલ નથી તેથી ફરીયાદીએ આજરોજ આ ફરીયાદ આપ નામદાર કોર્ટમાં રજુ કરેલ છે અને આ ફરીયાદ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬/૧૯૮૮ની કલમ-૧૪૨(સી) મુજબ સમયમર્યાદાની અંદર છે. સબબ અરજ કે, આ કામના તહોમતદારે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધી બેન્કીંગ પબ્લીક ફાયનાન્સીયલ ઈન્સ્ટીટ્યુશન એન્ડ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ લોઝ-૬૬(એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ)-૧૯૮૮ની કલમ-૧૩૮ પ્રમાણે ગુન્હો કરેલ છે. તેથી સદરહું કલમની જોગવાઈ પ્રમાણે આ કામના તહોમતદારને નશ્યત કરવા અરજ છે તેમજ ફરીયાદીને તહોમતદાર પાસેથી રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/-અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોર્યાસી હજાર આઠસો ત્રેવીસ પુરા ખર્ચ સહિત વસુલ અપાવવાનો હુકમ કરવા અરજ છે.

સદર ફરીયાદી સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટતપાસમાં તેઓએ જણાવેલ છે કે, તે વાત ખરી

છે કે મારી સાથે નવીનચંદ્ર રાયચંદ્ર ઠક્કરે વ્યવહાર કરેલ જ્યારે હાલની ફરીયાદ નવીનચંદ્ર રાયચંદ્ર દક્ષીણી વીરુદ્ધની છે. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે કરેલ અન્ય ફરીયાદ ફો.કે. નં.૪૦૬/૧૮મા ચેકનો નંબર અને ચેકની એમાઉન્ટ અલગ અલગ છે પરતુ આ બંને ફરીયાદ ચલાવના બાકી લેણાની છે. તે વાત ખરી છે કે આ વહેવાર કોમોડીટી વ્યવહારની છે. તે વાત ખરી નથી કે આ વ્યવહારમા જી.એસ.ટી. નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે માલ ખરીદનાર પાસે પણ જી.એસ.ટી નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે આરોપી પાસે જી.એસ.ટી. નંબર હોવો કે કેમ તેની મે ખાતરી કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી. હળવદના લાઈસિન્સમાં કોલમ નં.૧મા શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડિંગ કંપની નામ લખેલ છે તેમા પ્રોપરાઈટર તરીકે નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે તા.૩૧/૩/૧૮ પછીનુ લાઈસિન્સ આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી નથી કે હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ વ્યવહાર તા.૩૧/૩/૧૮ પછીના છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.ના લાઈસિન્સમા કોલમ નં.૫માં મદદનીશ અગર પ્રતીનીધી તરીકે મારુ નામ જણાવેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ચેક રીટન થયા અંગેની આરોપીને આપેલ નોટીસના કવર બંધ હાલતમા પરત થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે આ નોટીસ બંધ કવરમા પરત આવ્યા બાદ આ નોટીસની કોઈ કોપી આરોપીને આપેલ હોય તેવુ બનેલ નથી. તે વાત ખરી નથી કે અમે આ કામે રજુ કરેલ બીલ ગજલક્ષ્મી ટેડ્ડેસ નામના છે. તે વાત ખરી છે કે ગજલક્ષ્મી ટેડ્ડેસના પ્રોપરાઈટર

નવીનચંદ્ર રાયચંદ હોય તેવો કોઈ પુરાવો આ કામે રજુ કરેલ નથી.તે વાત ખરી છે કે આરોપીને મોકલેલ બંધ કવર ઉપર ગજલક્ષ્મી ટેડસ નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે નવીનચંદ્ર રાયચંદનાઓ એ.પી.એમ.સી.મા મોટાપાયે ચલાવો વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે હળવદ કોર્ટમા ચલાવના વેપાર અંગેના અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટન અંગેના કેસો ચાલે છે. તે વાતની મને ખબર નથી કે અશોકભાઈ ગાંડાભાઈ વીરુદ્ધ અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટનના કેસ ચાલે છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.,હળવદમાં સટાથી વેપાર થઈ શકે નહી અને તે કાયદાકીય પ્રતીબંધ છે. તે વાત ખરી નથી કે માર્ચ-૨૦૧૮ તે ચલાવના પાકની સીજન નથી. તે વાત ખરી નથી કે માર્ચ-૨૦૧૮મા એ.પી.એમ.સી.હળવદ ખાતે રુ અઢી કરોડની ચલાવની આવક થઈ નથી. તે વાત ખરી નથી કે આ ચલાવની આવક અંગે મારકેટ ચાડના સેક્રેટરી જલાવી શકે. તે વાત ખરી નથી કે માર્કેટીંગ ચાર્જના વેપારીઓ ભેગા મળી નવીનચંદ્ર રાયચંદભાઈની ચેકબુક લઈ આવેલા. તે વાતની મને ખબર નથી કે નવીનચંદ્ર રાયચંદભાઈએ તેમની ચેકબુક લઈ આવ્યા હોવાની ફરીયાદ આપેલી. તે વાત ખરી નથી કે આ ચેક બુકમાં અમે બીલ મુજબ જાતે ચેક બનાવી બેંકમા ભરેલા. એ વાત ખરી છે કે ફરીયાદવાળા ચેકમા ચેક લખનારની સહી અને ચેકની વીગતો અલગ અલગ પેનથી લખાયેલ છે. આરોપી વીરુદ્ધની મારી ચારચે ફરીયાદ ના ચેક મને અલગઅલગ તારીખે મળેલા. એ વાત ખરી છે કે હાલની

ફરીયાદમા રજુ થયેલ દસ્તાવેજ સીવાયના અન્ય દસ્તાવેજ રજુ કરવા જરૂરી નહીં હોવાનું માનીને હાલની ફરીયાદ કરેલી છે. એ વાત ખરી નથી કે એક મહીના અગાઉ અમોએ આરોપીને રાજકોટ બોલાવેલા. એ વાત ખરી નથી કે મારે અને આરોપીને ફરીયાદમાં જણાવેલ મુજબના વ્યવહાર થયેલા નથી. એ વાત ખરી નથી કે ફરીયાદમા જણાવેલ ચણા ખેડુતોના નથી. એ વાત ખરી છે કે ચણાના પૈસા અમે ખેડુતોને ચુકવી આપેલ છે. એ વાત ખરી છે કે મારી અને આરોપીનો વચ્ચેનો વ્યવહાર ટેડીંગ પ્રકારનો છે. એ વાત ખરી નથી કે હુ જણાવુ છુ તેવો વ્યવહાર આરોપી સાથે થયેલ નથી.

૯.૨. ત્યારબાદ બચાવપક્ષે આંક-પરથી આરોપી નવીનચંદ્ર રાચચંદ્ર દક્ષિણીનાઓનું સરતપાસનું સોગંદનામું રજુ કરેલ છે. જેમાં તેઓએ ફરીયાદપક્ષની હકીકતને નકારી કાઢેલ છે અને તેઓની ફરીયાદપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટતપાસમાં જણાવેલ છે કે, તે વાત ખરી છે કે અમો હળવદ માર્કેટીંગ ચાર્ડમાં ગજલક્ષ્મી ટેડીંગના નામથી વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે આ વેપાર દુકાન નં.૩૩મા કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે દુકાન નં.૩૩મા અમો ગ્રાઉન્ડ ફ્લોરમાં બેસતા અને અશોકભાઈ ઉપરના માળ પર બેસતા. તે વાત ખરી છે કે અશોકભાઈ અંશ એન્ટરપ્રાઇઝથી વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે મે આ દુકાન અશોકભાઈ પાસેથી ભાડે રાખેલી. તે વાત ખરી છે કે એમા ભાડા કરાર થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ભાડા કરાર આ કામે રજુ કરેલ નહીં. સાહેબ જણાવે છે કે ભાડા કરાર ૧૮/૨/૧૮ સુધીનો હતો.

મને માર્ક-૫૩(૪), (પાના નં.૧૪૦)ની ફરીયાદ બતાવવામા આવે છે જે રજુ આંક-૫૬ આપવામાં આવેલ છે. જે જોઈને કહુ છુ આ ફરીયાદ અમોએ અશોકભાઈની સામે કરેલ છે. તે વાત ખરી છે કે પેરા ચારમાં લખેલ છે કે માર્ચ ૨૦૧૮ના અરસામા કેટલાક કારણોસર અમારે વેપારીઓની ચુકવવા થતા નાણા બાબતે વીલંબ થવાથી કેટલાક વેપારીઓ અમારાથી નારાજ થયેલ હતા તે વાત ખરી છે કે તે ફરીયાદમાં અમો જણાવેલ કે અશોકભાઈ તા.૧૩/૭/૧૮ના રોજ અમારા ઘરે આવેલા. તે વાત ખરી છે કે મારી ફરીયાદમાં આવું લખાવેલ કે મારી ગાડી લઈ ગયા અને ગાડીમા મુકેલ બીલ બુક ચેકબુક અને અન્ય સાહીત્ય ગાડીમાં હતુ તે લઈ ગયેલા. તે વાત ખરી છે કે ફરીયાદના પારા સાતમાં આવું લખેલ છે કે ફરીયાદીએ અશોકભાઈને બે ત્રણ દીવસ બાદ ફોન પર સંપર્ક કરતા તેઓએ જણાવેલ કે અહી હળવદ માર્કેટીંગચાર્ડમા વેપારી વીગેરેના અઘહત દબાણના કારણે હુ બહાર જઈ શકતો નથી. તે વાત ખરી છે કે પારા છમા મે અશોકભાઈને ફોન કરતા અશોકભાઈ એ બે ત્રણ દીવસમા ગાડી સાથે બધી વસ્તુ મોકલી આપવાની વાત કરેલ. તે વાત ખરી છે કે મારી ફરીયાદ પ્રમાણે અશોકભાઈ મારી ગાડી તા.૧૩/૪/૧૮ના રોજ લઈ ગયેલા જેની ફરીયાદ પાલડી પો.સ્ટેમા તા.૧૦/૩/૧૮ના રોજ કરેલી. તે વાત ખરી છે કે આ ફરીયાદ પહેલા અશોકભાઈ સામે અન્ય કોઈ ફરીયાદ પાલડી પો.સ્ટે.માં કે હળવદ પો.સ્ટેમા કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે સદર ફરીયાદ નામદાર કોર્ટનો સમન્સ બજયા પછી કરેલી. તે વાત ખરી

છે કે અશોકભાઈએ ચેકના આધારે ફરીયાદ કરેલ તે નામદાર કોર્ટના સમન્સથી જાણ થયેલ. તે વાત ખરી છે કે મારી આ પડવાળી આ ફરીયાદમા પેરા-૯મા ૧૩/૯/૧૯વાળી હકીકત બાબતે સાત આઠ વેપારી હતા તેવું જણાવેલ પરતુ કોઈના નામ જણાવેલ નહી. તે વાત ખરી છે કે તે ફરીયાદમા જણાવેલ ૧૩/૯/૧૯વાળો બનાવ આ હાલની ફરીયાદ થયાના એક વર્ષ પછી બનેલ હોવાનું જણાવેલ. મને માર્ક-૫૩(૫)(પાનાનં.૧૪૫)વાળી ફરીયાદ બતાવવામા આવે છે જે રજુ આંક-૫૭ આપવામાં આવેલ છે. જે જોઈને કહુ છુ કે તેમા કોઈ ફરીયાદીના નામ નથી. તે વાત ખરી છે કે અમારા દ્વારા ઉપરોક્ત બે ફરીયાદ બાબતે કોઈ એફ.આઈ.આર. થયેલ નહી. તે વાત ખરી છે કે હાલની ફરીયાદના સમન્સ અમોને બજયા પછી હાઈકોર્ટમા ક્વેસીંગ માટે ગયેલ નહી. તે વાત ખરી છે કે આ કામે અમો વકીલ રોકેલા અને તેઓએ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ તા.૯/૧૦/૧૯ના રોજ કરેલી. તે વાત ખરી છે કે આ કામે અમારા સોગંધનામા સાથે એફ.એસ.એલ.ના જે દસ્તાવેજ રજુ કરેલ તે એફ.એસ.એલ. જાય કોઈપણ કોર્ટના હુકમના આધારે કરાવેલ નહી. તે વાત ખરી છે કે હાલનો ચેક સાઈન ડીફરના કારણે રીટન થયેલ હોય તેવું બનેલ નહી. તે વાત ખરી છે કે આંક-૫૨ સોગંધનામાના પારા જમા મારુ સરનામું બતાવેલ છે. તે વાત ખરી નથી કે અમો ફરીયાદી પાસેથી આંક-૨૬ના બીલથી જે માલ ખરીદેલ તેના પેટે ચેક આપેલ. તે વાત ખરી નથી કે ફરીયાદીના ચેકના નાણા આપવા ન પડે તે માટે ફરીયાદ પછી ખોટી હકીકતો ઉભી કરેલ છે.

તે વાત ખરી નથી કે સોગંધ ઉપર ખોટી જુબાની આપુ છુ.

૧૦. આ કામના આરોપી વિરુદ્ધ ઘી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટિટ્યુ મેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની કલમ-૧૩૮ના ગુનાનો આરોપ હોય સદર કાનુની જોગવાઈ ધ્યાને લેવી જરૂરી બને છે.

(૧) કોઈ કાયદેસરના દેવા કે અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે ચેક આપવામા આવેલો હોવો જોઈએ.

(૨) ચેક લખનાર વ્યક્તિના ખાતામાં અપુરતા નાણાં ભંડોળના અભાવે ચેકનો અનાદર થયેલ હોવો જોઈએ.

(૩) ચેક લખ્યા તારીખથી છ માસની સમય મર્યાદામાં કલીયર થવા માટે બેંકમાં રજુ થયેલ હોવો જોઈએ.

(૪) ચેકનો અનાદર થયા બાદ બેંક તરફથી માહિતી મળ્યાના ૧૫ દિવસની અંદર (નવા સુધારા બાદ ૩૦ દિવસની અંદર) ચેક લખનારને લેખિત ડિમાન્ડ નોટીસ આપીને ચેકમાની રરમની માં ગણી કરેલી હોવી જોઈએ.

(૫) નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં આરોપી ચેકની રકમ ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવો જોઈએ.

(૬) દેવુ કે જવાબદારી કાયદેસર રીતે અમલ કરાવી શકાય તેવી હોવી જોઈએ.

ઉપરોક્ત તમામ તત્વો સાબિત કરવામાં ફરીયાદપક્ષ સફળ થાય તો જ ઘી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટિટ્યુ મેન્ટ એક્ટ, ૧૮૮૧ની કલમ-૧૩૮ અન્વયે આરોપીને દોષિત ઠરાવી શકાય.

૧૧. ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:—

"વટાઉખત વિશે માની લેવાની બાબત છે એટલે કે જો વિરૂધ્ધનું સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વટાઉખત અવેજ માટે કરી આપ્યું હતું અથવા લખી આપ્યું હતું કે સ્વીકારવામા આવ્યું હતું તથા તેના ઉપર તારીખ હોય તેવા દરેક વટાઉખત તે તારીખે કરી આપ્યા અથવા લખી આપ્યું હતું તે અંગે કોર્ટ અનુમાન કરી શકશે તથા સ્વીકારોયેલું વટાઉખતની દેરક તબદીલી તે ખત પાકવાની તારીખ પહેલા થઈ હતી."

૧૧.૧. ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ૧૮૮૧ની કલમ ૧૧૮ના પ્રબંધો ધ્યાને લઈએ તો:—

" વિરૂધ્ધની હકીકત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે તે એક ધારણ કરનારે તે એક કલમ-૧૩૮ના દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પુરેપુરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજ મુક્ત થવાના બદલામાં એ એક મેળવ્યો હશે."

૧૨. ફોજદારી ન્યાયપ્રણાલિના મુળભુત અને પાયાના સિધ્ધાંતો મુજબ આરોપી સામે આક્ષેપવામા આવેલ તહોમત શંકારહિત રીતે પુરવાર કરવાનો ભાર ફરીયાદ પક્ષે રહેલો છે. જો ફરીયાદ પક્ષના કેસમાં શંકા ઉપસ્થિત થાય તો શંકાનો લાભ આરોપીની તરફેણમાં રહે છે. ફરીયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવાઓનુ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮, ૧૪૨નાં ગુનાના આવશ્યક તત્વો તથા

ફરીયાદ હકીકતના સંદર્ભે મુલ્યાંકન કરવાનું રહે છે. આ કામ સૌપ્રથમ સદર કેસ બાબતે ધી નેગો. એક્ટની કલમ-૧૩૮ અન્વયેનો ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે મહત્વના જે તત્વો છે તે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો કાયદેસરના લેણાં પેટે ચેક આપેલ હોય, તે ચેક સમયમર્યાદામાં બેંકમાં રજુ કરવામાં આવેલ હોવો જોઈએ, સદર ચેક આરોપીની બેંકમાથી વગર સ્વીકારાચે પરત આવેલ હોવો જોઈએ, જેની જાણ ફરીયાદીને થયા બાદ ફરીયાદીએ આરોપીને દિન-૩૦માં સદર ચેકના અસ્વીકાર બાબતેની નોટીસ આપવી જોઈએ અને તેમાં ચેકની રકમનો ઉલ્લેખ કરેલો હોવો જોઈએ અને નોટીસ મળ્યા બાદ દિન-૧૫માં આરોપી જો ચેકની રકમ ફરીયાદીને ચુકવી ન આપે તો ધી નેગો.કલમ-૧૩૮ અન્વયેના ગુનાના તત્વો પરીપુર્ણ થતા હોય ત્યારબાદ જ ફરીયાદ કરવા માટેનું કારણ ઉપસ્થિત થાય છે. વધુમાં નામ. સુપ્રિમકોર્ટે મુસરફ હુસન ખાન વિ. ભગીરત એન્જીનીયરીંગ લી. અને બીજાઓના એ.આઈ.આર.૨૦૦૬ એસ.સી.૧૨૮૮ના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, The Hon'ble Supreme Court of India has held that for securing conviction under Negotiable Instrument Act, 1881 the fact which are required to be proved are (a) that the cheque was drawn for payment of an amount of money for discharge of a debt/ liability and the cheque was dishonoured (b) that the cheque was presented within prescribed

period (c) that the payment made a demand for payment of the money by giving a notice in writing to the drawer within the stipulated period and (d) that the drawer failed to make the payment within fifteen days of the receipt of the notice.

૧૩. આમ, નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. એક્ટના કાયદાની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેતાં તથા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદામા પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાન લેતા આ કામ ફરીયાદપક્ષે આરોપી સામેનું તહોમત પુરવાર કરવા માટે જે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખેલ છે તેનું ઝીણવટપુર્વક મુલ્યાંકન કરી હાથ પરના કેસનો ન્યાયિક નિર્ણય કરવાનો રહે જેમાં સૌપ્રથમ ફરીયાદપક્ષે ફરીયાદીની આંક-૦૪ની સરતપાસનું સોગંદનામું રજુ રાખેલ છે જેમાં આંક-૧ની ફરીયાદની હકીકતોને સમર્થનકારી પુરાવો રજુ રાખેલ છે તેમજ ફરીયાદમા જણાવેલ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ આ કામ રજુ રાખેલા છે જે ધ્યાન લેતા ધી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુ. કલમ- ૧૩૮, ૧૪૨ મુજબની ફરીયાદ અનુસાર આપેલ હોવાનું જણાય આવે છે. કાયદાનો પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત પ્રીપોન્ડરન્સ ઓફ પ્રોબેબીલીટી અનુસાર આરોપીએ નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૧૮ અને કલમ-૧૩૯ અનુમાનોનું ખંડન થાય તેવી શક્ય હકીકતો રેકર્ડ ઉપર લાવવી જોઈએ. જે જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે :-

118 presumptions as to Negotiable Instruments.
untill the contrary is proved, the following

presumptions shall be made (a) of consideration that every negotiable instrument was made or drawn for consideration and that every such instrument when it has been accepted, and endorsed, negotiated or transferred, was accepted, endorsed, negotiated or transferred of consideration (b) as to date. that every negotiable instrument bearing a date was made of drawn on such date. (C) as to time of acceptance. that every accepted bill of exchange was accepted within a reasonable time after it's time and before it's maturity(d) as to time of transfer. that every transfer of a negotiable instrument was made before it's maturity (e) as to order of endorsement. that the endorsement appearing upon a negotiable instrument were made in the order in which they appear thereon (f) as to stamp. that a lost promissory note, bill of exchange or cheque was dully stamped (g) that holder is a holder in due course. that the holder of a negotiable instrument is a holder in due course. provided that where the instrument has been obtained from it's lawful owner, or from any person in lawful custody thereof, by means of an offense or fraud, or has been obtained from the maker or acceptor there of by means of an offense or fraud, or for lawful

consideration, the burden of proving that the holder is a holder in due course lies upon him. 139 presumption in favor of holder it shall be presumed unless the contrary is proved that the holder of a cheque received of the nature referred into in section 138 for the discharge, in whole or in part of any debt or other liability.

વધુમાં, નામદાર સુપ્રિમકોર્ટે ૨૦૦૮ જી.એલ.એચ.૩૬૨ સુપ્રિમકોર્ટ કે.પ્રકાશન વિ.પી.કે.સુરેન્દ્રનના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટ કલમ-૧૩૮ અને ૧૩૯ અન્વયે જ્યારે ચેકનો અનાદર થાય ત્યારે આવો ચેક કાયદેસરની જવાબદારી પુર્ણ કરવા માટે આપવામાં આવેલો હોય તેવું અનુમાન કરવાનું રહે છે જે કાયદા મુજબનું અનુમાન રહેલ છે. ત્યારે આરોપીપક્ષે આવા અનુમાનનું ખંડન કરતો પુરાવો આપવાનો રહે છે માત્ર ખુલાસો કરવો તે પર્યાપ્ત નથી પરંતુ આવા ખુલાસાને સમર્થન મળી રહે તેવો પુરાવો રજૂ રાખવો જરૂરી છે. આમ, નામ.સુપ્રિમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંતો ધ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો ગુનો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબીત કરવા માટે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ મુજબનું અનુમાન ફરીયાદીની તરફેણમાં કોર્ટ કરે તે માટે તે મુજબનો પુરાવો કોર્ટ રૂબરૂ આપવો પડે. જે અનુસંધાને ફરીયાદપક્ષ કોર્ટ રૂબરૂ આપેલ પુરાવો ધ્યાને લઈએ જે

વંચાણે લેવામાં આવે તો આ કામના આરોપીએ પોતાના રીબર્ટલ એવીડન્સમાં ફરીયાદીની ઉલટતપાસ દરમ્યાન કોર્ટરૂબરૂ એવી હકીકત ફરીયાદીની ઉલટતપાસમાં રજુ રાખેલ છે. જેમાં ફરીયાદી એ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે, તે વાત ખરી છે કે મારી સાથે નવીનચંદ્ર રાયચંદ હક્કરે વ્યવહાર કરેલ જ્યારે હાલની ફરીયાદ નવીનચંદ્ર રાયચંદ દક્ષીણી વીરુધ્ધની છે. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે કરેલ અન્ય ફરીયાદ ફો.કે.નં.૪૦૬/૧૮મા ચેકનો નંબર અને ચેકની એમાઉન્ટ અલગ અલગ છે પરતુ આ બંને ફરીયાદ ચલાવના બાકી લેણાની છે. તે વાત ખરી છે કે આ વહેવાર કોમોડીટી વ્યવહારની છે. તે વાત ખરી છે કે માલ ખરીદનાર પાસે પણ જી.એસ.ટી નંબર હોવો જોઈએ. તે વાત ખરી છે કે આરોપી પાસે જી.એસ.ટી. નંબર હતો કે કેમ તેની મે ખાતરી કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી. હળવદના લાઈસન્સમાં કોલમ નં.૧મા શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ ટ્રેડિંગ કંપની નામ લખેલ છે તેમા પ્રોપરાઈટર તરીકે નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે તા.૩૧/૩/૧૮ પછીનુ લાઈસન્સ આ કામે રજુ કરેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.ના લાઈસન્સમા કોલમ નં.૫માં મદદનીશ અગર પ્રતીનીધી તરીકે મારુ નામ જણાવેલ છે. તે વાત ખરી છે કે ચેક રીટર્ન થયા અંગેની આરોપીને આપેલ નોટીસના કવર બંધ હાલતમા પરત થયેલ છે. તે વાત ખરી છે કે આ નોટીસ બંધ કવરમા પરત આવ્યા બાદ આ નોટીસની કોઈ કોપી આરોપીને આપેલ હોય તેવું બનેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે ગજલક્ષ્મી ટેડ્ડસના પ્રોપરાઈટર નવીનચંદ્ર રાયચંદ હોય તેવો કોઈ પુરાવો આ કામે રજુ

કરેલ નથી.તે વાત ખરી છે કે આરોપીને મોકલેલ બંધ કવર ઉપર ગજલક્ષ્મી ટેડસ નામ લખેલ નથી. તે વાત ખરી છે કે નવીનચંદ્ર રાયચંદનાઓ એ.પી.એમ.સી.મા મોટાપાયે ચણાનો વેપાર કરતા હતા. તે વાત ખરી છે કે હાલના આરોપી સામે હળવદ કોર્ટમા ચણાના વેપાર અંગેના અઢીથી ત્રણ કરોડ રુપીયાના ચેક રીટન અંગેના કેસો ચાલે છે. તે વાત ખરી છે કે એ.પી.એમ.સી.,હળવદમાં સટાથી વેપાર થઈ શકે નહીં અને તે કાયદાકીય પ્રતીબંધ છે. એ વાત ખરી છે કે ફરીયાદવાળા ચેકમા ચેક લખનારની સહી અને ચેકની વીગતો અલગ અલગ પેનથી લખાયેલ છે. આરોપી વીરુદ્ધની મારી ચાર્યે ફરીયાદ ના ચેક મને અલગ અલગ તારીખે મળેલા. એ વાત ખરી છે કે હાલની ફરીયાદમા રજુ થયેલ દસ્તાવેજ સીવાયના અન્ય દસ્તાવેજ રજુ કરવા જરૂરી નહીં હોવાનું માનીને હાલની ફરીયાદ કરેલી છે. એ વાત ખરી છે કે ચણાના પૈસા અમે ખેડુતોને ચુકવી આપેલ છે. એ વાત ખરી છે કે મારી અને આરોપીનો વચ્ચેનો વ્યવહાર ટ્રેડીંગ પ્રકારનો છે.

આમ, સમગ્રપણે રેકર્ડ પર રજુ થયેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાને ધ્યાને લેવામાં આવે તો ફરિયાદીની તરફેણમાં રહેલ પ્રીઝમ્પશન રીબર્ટ કરવાનું બર્ડન આરોપીપક્ષ ઉપર હોય ત્યારે આરોપીએ એ બતાવવાની ફરજ છે કે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાથી કે પોતાના તરફે મૌખિક દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખી તેણે કાયદાથી તેના ઉપર નાખવામાં આવેલ બર્ડન રીબર્ટ કરેલ છે અને પછી ફરિયાદપક્ષે બતાવવું જોઈએ કે તેઓનો આવો અને આટલો પુરાવો

છે જેથી આરોપી ઉપરનું બર્ડન રીબર્ટ થયેલ નથી. ફરિયાદીની તરફેણમાં કાયદાકીય અનુમાન હોય ત્યારે તેને રીબર્ટ કરવાનો બોજો આરોપી ઉપર જાય છે અને આરોપીએ પોતાની નિર્દોષતા સાબિત કરવાની છે જે બાબતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ઈન્ડિયન બેન્ક એસોસિએશન વિરૂદ્ધ યુનીયન ઓફ ઈન્ડિયા ડીસાઈડેડ ઓન ૨૧/૦૪/૨૦૧૪ રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. રપરટનો ચુકાદો વંચાણે લેવામાં આવે તો તેમાં સ્પષ્ટ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલ છે કે જ્યારે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ તળેની ફરીયાદ દાખલ થાય ત્યારે ફરિયાદીની અને સાહેદોની જુબાની સોગંધનામાં ઉપર રજુ થાય અને પરત ફરેલા ચેક અને બેન્કના પુરાવા રજુ થાય ત્યારે ફરિયાદીનો કેસ પ્રસ્થાપિત થયેલો ગણવો જોઈશે અને તેને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ના અનુમાનો લાગુ પાડવામાં આવશે. જેથી ફરિયાદપક્ષે જે જે મૌખિક તથા લેખિત પુરાવા રજુ થયેલ છે તેને પડકારેલ નથી નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટના દેવાયત કાનાભાઈ ડેર આહિર વિરૂદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૨૦૧૩(૨) જી.એલ.આર.૧૨૭૧નો ચુકાદોવંચાણે લેવામાં આવે તો તેમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે ડીવીઝન બેન્ચમાં આપેલ ચુકાદામાં સ્પષ્ટ કરેલ છે કે આરોપીના વકીલશ્રી તરફથી સાહેદોની ઉલટતપાસમાં પુછેલ હકીકતનો સાહેદે ઈન્કાર કરેલ હોવા છતા બચાવપક્ષના આરોપી ઘટના સમયે હાજરી સ્વીકારેલ છે જે બાબત નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે માન્ય રાખેલ છે. બચાવપક્ષે રેકર્ડ પર પોતાના બચાવમાં જે હકીકતો જણાવેલ છે તે

અંગેના કોઈ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રેકર્ડ પર રજુ રાખેલ નથી જે જોતા આ કેસમાં કોઈ પ્રોબેબલ ડીફેન્સ રેકર્ડ પર નથી જેથી ફરિયાદી પાસે આરોપીના ખાતાનો ચેક પુરાવા તરીકે ઉપલબ્ધ છે હાલના ફરિયાદી ચેકના કાયદેસરના ધારક છે અને કોર્ટ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ મુજબ ચેકના ધારકની તરફેણમાં અનુમાન કરી શકે તેમ છે. વધુમાં, ચેકના ધારકે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮એ મુજબ ચેક લખ્યા તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો તથા કલમ -૧૩૮બી મુજબ ચેક રીટર્ન થયાના ૩૦ દીવસમાં ચેકના ધારણ કરનારે લેખિત નોટીસ આપી રકમની માંગણી કર્યાની તથા કલમ ૧૩૮સી મુજબ ચેક લખનાર નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દીવસમાં નોટીસમાં માંગ્યા મુજબની રકમ ચુકવણીમાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. હવે કલમ-૧૩૮એ મુજબ ચેક લખ્યાની તારીખથી નિયત સમયમાં ચેક બેન્કમાં રજુ કરવો જોઈએ તે અંગે વિચાર કરવામાં આવે તો ફરીયાદ પક્ષે જે ચેક રજુ કરેલ છે, જે રીટર્ન મેમો રજુ કરેલ છે જે ચેકમાં લખેલ તારીખથી નિયત સમય મર્યાદામાં ચેક બેન્કમાં રજુ થયેલ છે જે ઇન્ડ ઈનસફીસીયન્ટના શેરા સાથે પરત ફરેલ છે અને આરોપી તરફે નોટીસનો જવાબ રજુ કરેલ નથી. પરંતુ તે અંગે રીબર્ટલ મૌખિક કે દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આમ, નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮એની જરૂરીયાતોનું પાલન થયેલ હોવાનું માનવામાં આવે છે. આ કામે ફરીયાદીએ આપેલ નોટીસ તથા આ નોટીસ મોકલ્યાની પહોંચ રજુ કરેલ છે, જે રહેણાં

।कना स्थाने ढकी गयेल छे जेथी नोटीस ढखवलीना सिध्दांत ढुखढ नामदार सर्वोच्च अदालतना डी. विनोद शीवप्पा विरुद्ध नंदा ढेलीअप्पा रीपोर्टेड ँन अे.आर्.आर २००५ अेस.सी.२१७०ना युकादाओ वंयाओ लेवामां आवे तो नोटीस ढोकलवी ढहत्वनी छे अने नोटीस आरोपीना अेड्रेस ँपर ढोकलावी छे. नामदार गुजरात हाईकोर्टे टिनेशढाई ढलीलाल रावल विरुद्ध ढनसुढढाई ढलीलाल पटेल रीपोर्टेड ँन २०१२ जी.अेल.अेय. ई.अेल.अेय.सी.२२५४८०ना युकादामां त्यां सुधी जलावेल छे के नोटीस न ढणी होय तो समन्स ढखयाना १५ टीवसढां चेकनी रकढनु युकवलां अदालतढां करी आपवानुं रहे छे तेढ छता आरोपीअे कोई रकढनी युकवली करेल होय तेवो कोई पुरावो रजु करेल नथी. आ कामे ढयावपक्षे लेवामां आवेल तकरार अंगे कोई ढौढिक के दस्तावेजी पुरावो रजु करेल नथी जयारे ढयावपक्षे आ अंगेना कोई ढौढिक के लेढित आधार पुरावा आ रजु करी ढंडनात्मक पुरावो रजु राढी कोई रीढर्टल पुरावो रजु करेल नथी. आढ, रेकर्ड ँपर रजु थयेला आंक-४ना ढौढिक पुरावाथी पला ते हकीकत पुरवार थाय छे के हालनो नालांडीय व्यवहार आ कामना आरोपी साथे थयेल छे. आ कामे ढयावपक्षे ँपस्थित करेल तकरार ढुखढ चेकवानी रकढ आरोपी द्वारा इरीयाटीने युकवी आपवामां आवेल होय, तो ढयावपक्षना ँपर आ हकीकत पुरवार करवानो रहेल ढोजो ढयावपक्षे ढौढिक के दस्तावेजी पुरावाओ रजु राढी पुरवार करेल नथी. आढ, समग्रपले चेकनी रकढ लेली ढाकी पडती होवानुं

ઉપરોક્ત દર્શાવેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓથી ફરીયાદપક્ષે પુરવાર કરેલ છે. ત્યારે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૪૨(એ) અન્વયે હાલના ફરીયાદી ફરીયાદ દાખલ કરવા માટે યથાનુક્રમે ચેક ધારણ કરનાર વ્યક્તિ છે તેમજ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરતાં પહેલાં આરોપીને દિન-૩૦માં નોટીસ આપવામાં આવેલ છે અને ચેકની રકમ દિન-૧૫માં ફરીયાદીને ચુકવી આપેલ નથી અને હાલની ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉત્પન્ન થયેલ ત્યારબાદ સોળમા દિવસ પછી એક માસની અંદર દાખલ કરવામાં આવેલ છે જે જોતાં કલમ-૧૪૨(બી) મુજબ સમયમર્યાદામાં દાખલ કરવામાં આવેલ છે જેથી બચાવપક્ષની તકરાર સાબીત થયેલ નથી. કાયદામાં સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે કે બુદ્ધીગમ્ય પુરાવા સિવાય માત્ર બેરવર્ડીંગ્સના આધારે કોઈ બચાવ માન્ય રહી શકે નહીં. નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ હેઠળ આરોપી ઉપર પુરાવાનું ઓનસ લીબરલ હોય છે, પરંતુ તે માત્ર શાબ્દિક વાંધાઓથી શીફ્ટ થઈ શકે નહીં.

૧૪. ઉપરોક્ત તમામ વિસ્તૃત ચર્ચાને અંતે જ્યારે મુદ્દા નં.૧ અને ૨નો જવાબ હકારમાં આવેલ હોય ત્યારે આરોપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલા-૧૩૮ હેઠળ તકસીરવાન ઠરેલા છે. સદર કેસ વોરંટ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ નથી સમન્સ ટ્રાયબલ રીતે ચાલેલ છે તેથી ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ-૨૫૫ મુજબ આરોપીપક્ષને સજા બાબતે સાંભળવા આવશ્યક નથી. અત્યારે સમયમાં દિન-પ્રતિદીન લોકો ચેકો આપવાનું વધારે પસંદ

કરે છે તેવા કારણોસર આવા ગુનાઓની ઉત્તરોઉત્તર વૃદ્ધી થવા પામેલ છે અને અત્યારે વ્યાપાર ઇંદામાં ચેકથી વ્યવહાર કરતા એક પ્રકારનો ભય વ્યાપી ગયો છે. કાયદાના હેતુ અને ઉદ્દેશ ધ્યાને લેતાં આરોપીએ ફરીયાદીને કાયદેસરના લેણા પેટે ચેક આપેલો જે ચેક અપુરતા ભંડોળના શેરાના કારણે પરત ફરેલ છે તેવા સંજોગોમાં આરોપીને પ્રોબેશ ન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ અથવા ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૩૬૦ અન્વયે પ્રોબેશનો લાભ આપવો ન્યાયોચિત જણાતો નથી. આરોપીને નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ કેદની સજા બે વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય અને ઇંડની રકમ ચેકમાં જે રકમ જણાવી છે તેનાથી બમણી થઈ શકે તેમ છે. આ બાબતની ચર્ચા નામદાર કોર્ટના ભાસ્કરણના કેસમાં પણ કરવામાં આવેલ છે અને અદાલતે કોડની કલમ ૩૫૭(૩)ની જોગવાઈઓનો ઉદારતાપુર્વક લાભ આપવો જોઈએ. પેટા કલમમાં વળતર અંગે કોઈ મર્યાદાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ નથી તેથી મેજીસ્ટ્રેટ કોઈ પણ રકમ વળતર તરીકે અપાવી શકે છે. અલબત્ત, આવી વળતરની રકમ નક્કી કરતી વખતે મેજીસ્ટ્રેટે એવી વિચારણા કરવાની છે કે ફરીયાદીને વળતર ચુકવવા અંગે એવોર્ડ કરવાની સત્તા છે. સાથે ક્રિમી.પ્રોસી.કોડની કલમ-૩૫૭(૫) પણ ધ્યાને લેવી જરૂરી છે. આમ, જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટને ફરીયાદીને વળતર આપવું જોઈએ તેવું લાગે તો કેદની સજા કર્યા પછી ફરીયાદીને વળતર અંગે એવોર્ડ કરી શકશે જે કોડની કલમ-૩૫૭માં કોઈ મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી નથી. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે મીટર્સ

એન્ડ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ પ્રા.લી. એન્ડ અનધર વિ. કંચન મહેતા રીપોર્ટેડ ઈન એ.આઈ.આર. ૨૦૧૭ એસ.સી.જપલજના ચુકાદામાં તો ત્યાં સુધી જાહેર કરેલ છે કે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટનો મુખ્ય ધ્યેય The Object Of The Propision being Primarily Compensatory. Punitive Element being mainly With the Object Of enforcing The Compensatory element.

૧૫. સદર પ્રકારના ભારતદેશની અર્થવ્યવસ્થાને અસરકર્તા ગુન્હા હોય આવા કેસોમાં આરોપી સાથે માનવતાપુર્ણ વ્યવહાર કરી ઓછી સજા કરવાનું વ્યાજબી અને ન્યાયોચિત જણાતું નથી. આમ, હાલના કેસમાં આરોપીને પુરેપુરી સજા કરવી જોઈએ તેવું અત્રેની અદાલતનું માનવું છે તથા આરોપીને સખત નસીયત મળી રહે તે જરૂરી છે તેમજ તેવી પરિસ્થિતિને ધ્યાને લેતાં ફરીયાદીને વળતર ચુકવવામાં આવે તો ન્યાયી, વ્યાજબી અને વ્યવહારુ જણાઈ આવે છે અને નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે જાહેર કરેલા ચુકાદાઓમાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંત મુજબ જ્યારે મેજીસ્ટ્રેટ દંડની સજા ફરમાવતા હોય ત્યારે તેને ફરીયાદીને વળતર તે દંડની રકમમાંથી જ આપવુ જોઈએ. તે દંડની રકમ ઉપરાંત વળતરની રકમ અપાવવાની સત્તા કાયદા મુજબ મેજીસ્ટ્રેટને નથી. જેથી હાલના નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એક્ટની કલમ-૧૩૮ વંચાણે લેતાં આ કામના ઉપરોક્ત ચર્ચા કરેલ પુરાવાને અંતે ન્યાયના વિશાળ હિતમાં મુદ્દા નં.૧ તથા મુદ્દા નં.૨નો જવાબ હકારમાં ઠરાવી મુદ્દા નં.૩ પરત્વે નીચે મુજબનો હુકમ કરવાનો ન્યાયી જણાય છે.

:: આખરી હુકમ ::

૧. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૨૫૫(૨) અન્વયે આરોપી નવીનચંદ રાયચંદ દક્ષિણી તે ગજલક્ષ્મી ટ્રેડર્સના પ્રોપરાઈટર રહે. પદમપ્રભુ સોસાયટી, એઈમ્સ હોસ્પિટલની બાજુમાં, પાલડી, અમદાવાદનાઓને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮ મુજબના શિક્ષાપાત્ર ગુન્હા માટે તકસીરવાન ઠરાવી ૧ (એક) વર્ષની કેદની સજા કરવામાં આવે છે તથા રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- (અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોરાસી હજાર આઠસો તેવીસ પુરા)નાં દંડની સજા ફરમાવવામાં આવે છે. જો આરોપી દ્વારા દંડ ભરવામાં ન આવે તો આરોપીને વધુ છ માસની કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે તથા દંડની રકમ આરોપી પાસેથી તેની જે કોઈપણ મિલકત હોય તેના ઉપરથી ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૪૨૧ મુજબ રેવન્યુની બાકી રકમ તરીકે રીકવર કરવાની રહેશે.
૨. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૫૭(૧) મુજબ આરોપીને કરેલ દંડમાંથી ફરીયાદીને વળતર તરીકે રૂ.૨,૮૪,૮૨૩/- (અંકે રૂપિયા બે લાખ ચોરાસી હજાર આઠસો તેવીસ પુરા) ખાસ વળતર તરીકે ક્રિમીનલ મેન્યુઅલ પેરા-૨૦૯ મુજબ ચુકવી આપવાના રહેશે.
૩. ફોજદારી કાર્યરિતી સંહિતાની કલમ-૩૬૩(૧) મુજબ આ હુકમની નકલ તાત્કાલિક વિના મુલ્યે આરોપીને પુરી પાડવી.

हुकुम आज तारीख:रुपमी माहे:मार्च, सने २०२५ना रोज
हणवड मुकामे मारी सही करी जुल्ती अदालतमां वांची,
संलणावी जाहेर कर्यो.

हणवड.

ता.२५/०३/२०२५

(निमिषा गंगारामभाई सुरती)

अेडी. चीइ ज्युडीश्यल मेजीस्ट्रेट, हणवड.

कोड नं.जी.जे.००७११.

H.D.Lakum

Steno.